

este corformă cu originalul, mai ales când acesta este unul celebru, cum este cazul acestui opus aparte – *Sonata a 3-a pentru vioară și pian* "în caracter popular românesc". Un impresionant maestru al arcușului se dovedește a fi violistul american Elias Goldstein; dezvoltă o sonoritate comunicativă susținută de o sensibilitate certă; vigoarea adresării nu exclude, aici, maleabilitatea, consistența tonului. A concertat la Sala Mică a Atheneu-lui în compania pianistei Angela Drăghicescu, un muzician activ în spațiul nord-american, un profesionist temeinic atașat valorilor muzicii de cameră.

Momentul de greutate al recitalului a fost reprezentat de susținerea acestei versiuni cu totul inedite a sonatei enesciene; ...audiții anterioare au avut loc pe continentul nord-american. Evident, talentul și profesionalismul acestui remarcabil cuplu de muzicieni au făcut posibilă revelarea valorilor de semnificație ale acestei lucrări fundamentale pentru creația camerală a mijlocului de secol XX; căci incantația arcușului pe coardă ajunge în acest caz a sensibiliza cutele cele mai intime ale unei comunicări susținute de coloristica timbrală atent formulată a pianului. Iar întregul complex timbral pune în valoare întreaga complexitate spirituală, atât de particulară, a acestei creații. Știut este faptul că, în acest caz, violonistica enesciană valorifică complexul timbral propriu lăutarilor noștri, aspect căruia nu îi este însă proprie sonoritatea gravă a violei. Transcripția îi aparține cunoscutului violist american Donald Maurice. Trebuie observat, această extensie nu tradează ci, dimpotrivă, aduce o nuanță nouă în plenitudinea spirituală a acestei muzici; de o manieră, e drept, în parte surprinzătoare. Se extinde astfel aria de reprezentare a acestei creații enesciene; în domeniul în adevăr prețios al repertoriului cameral.

Dumitru AVAKIAN

Muzică de cameră spaniolă cu Cvartetul Granados

Cel de-al treilea recital din seria de trei organizată Filarmonica „George Enescu” în colaborare cu Institutul Cervantes din București și cu sprijinul Centrului Național de

Difuzare Muzicală (CNDM) din Spania cu scopul de a promova repertoriul cameral spaniol pe plan internațional în cadrul programului *Proiect Europa*, a avut loc pe 21 noiembrie și a fost susținut de Cvartetul Granados.

Înființat la începutul anilor 2000, ansamblul ce reunește patru dintre cei mai cunoscuți muzicieni spanioli (David Mata, Marc Oliu, Andoni Mercero, Aldo Mata), cu o solidă pregătire obținută în prestigioase instituții universitare din Europa și S.U.A., este în prezent una dintre cele mai apreciate formații camerale iberice, cu o susținută activitate concertistică materializată în participări în cadrul unor festivaluri și recitaluri unde a promovat cu precădere muzica contemporană

dar și marile opusuri ale repertoriului cameral clasic-romantic și al secolului XX.

O componentă importantă a corpusului de lucrări pe care îl abordează cei patru membri ai Cvartetului Granados o constituie promovarea muzicii spaniole din diferite perioade stilistice, programul ales pentru recitalul din Sala Mare a Ateneului Român reflectând acest deziderat al formației camerale. Astfel, prima parte a evenimentului a debutat cu *Cvartetul nr. 1 în re minor* compus de Juan Cristostomo Arriaga, unul dintre primii autori de muzică de cameră din Spania, de la începutul secolului al XIX-lea. Numit de mulți „Mozart spaniol”, Arriaga a scris o muzică de factură clasică în care se regăsesc influențe din spiritul marilor opusuri ale lui Haydn și Mozart adaptate culorii sonore locale. De altfel, în acest prim cvartet de coarde, considerat a fi poate cel mai impactant din punct de vedere dramaturgic dintre toate cele patru scrise de Arriaga, pot fi remarcate pe de o parte liniile melodice de tip mozartian, subliniate prin frazări elegante și un sunet rafinat și unitar de membrii Cvartetului Granados în versiunea realizată acestui opus la București, iar pe de alta, prezența unei tușe locale foarte fine prin prezența unui anumit stil andaluz în Menuet, marcată de cei din Granados prin accente bine plasate și formule de acompaniament ce sugerau sonoritatea chitarei atât de apropiată de sufletul spaniolilor.

Cu o experiență de scenă ce s-a putut remarca în omogenitatea sunetului său, Cvartetul Granados a propus apoi un salt stilistic până în repertoriul muzicii spaniole contemporane, de unde a selectat pentru a fi interpretat în cadrul acestui recital, *Cvartetul de coarde* de Jesus Torres. Lucrare ce propune un limbaj foarte modern dominat de transparență, *Cvartetul* lui Torres a prilejuit muzicienilor spanioli o veritabilă demonstrație a cunoștințelor lor în domeniul interpretării lucrărilor de dată foarte recentă. Astfel, utilizând o serie de procedee și tehnici specifice muzicii noi, membrii Cvartetului Granados au realizat o versiune bine elaborată a opusului lui Torres, în care am putut remarca inteligența acestora în reliefașul aspectului contrastant al celor patru părți. Grupate două câte două, secțiunile cvartetului le-au oferit cadrul ideal celor patru muzicieni de a etala cu abilitate o diversitate de expresii sugerate de-a lungul desfășurării melodice, de la interiorizarea și misterul din prima și a treia parte, mai degrabă descriptive, la exaltarea ritmică și virtuozitatea mișcărilor pare, dominate de patos și energie.

Ultima parte a recitalului Cvartetului Granados a adus în prim-plan muzica lui Jose Maria Usandizaga, prezentă prin *Cvartetul de coarde în Sol major pe teme populare basce*, poate cea mai cunoscută lucrare a compozitorului. Scris la începutul secolului XX, *Cvartetul pe teme populare basce* se constituie într-un exemplu de demers muzical ce reflectă naționalismul local bazat pe folclorul basc prin preluarea unor teme specifice acestei regiuni multietnice din Spania. De altfel, am putut recunoaște destul de ușor în versiunea Cvartetului Granados aluziile și temele provenite din dansuri precum zarzuela sau zortziko, care sunt însă supuse diverselor transformări ce le integrează într-un limbaj mai degrabă post-romantic, conferindu-le astfel noi semnificații.

La capătul acestui ultim recital dintr-o succesiune de trei menită a aduce în fața publicului român câteva crâmpie din creația camerală spaniolă, putem nota că am avut ocazia să audiem o succintă istorie a genului în spațiul iberic, ce a surprins începuturile timide de la începutul secolului al XIX-lea, consolidarea repertoriului din primele decenii ale veacului trecut și direcțiile actuale de evoluție a cvartetului de coarde, în cadrul unor programe bine alese și interpretate cu profesionalism.

Mădălin Alexandru STĂNESCU